

Baleset

Delet harangoznak. Ján Dudík, a szövetkezet nyugdíjasa, félig felöltözve, behunyt szemmel tehetetlenül fekszik a konyhai sezlónon, és hallgatja a templom nagyharangjának kongását. Nagyon rosszul érzi magát. Annyira rosszul, hogy mégiscsak elhatározza, elmegy az orvoshoz. Ha csak egy kicsit is jobban lenne, a viláért sem tenne ilyet.

Szörnyű fájdalmat érez a torkában, hiába kapkod levegő után, úgy érzi, megfullad. Nem hánykolódhat itt, gondolta, össze kell szednie annyira magát, hogy lábra tudjon állni. Kis idő múlva keményen el is határozza, hogy nem fekszik itt tétlenül várakozva, hogy majd valami csoda folytán meggyógyul. Nagy erőlködéssel előbb felült, lerakta lábát a sezlónról és belelépett a kissé elnyútt, kitaposott félcipőjébe, felvette kopottas zakóját és fejébe nyomta a helyenként molyette, zsíros fekete kalapját.

Ján Dudík lassan botorkált a mérsékelt emelkedőn vezető főúton, mikor hirtelen megállt mellette egy autó.

– Hová ballag, Jano bácsi? – szólította meg barátságosan a lehúzott ablak mögül egy fiatalember, akit csak látásból ismert.

– A doktorhoz – mondta az öreg kurtán, alig hallhatóan, mert a torkában a fájdalom már kibírhatatlan volt.

– Szálljon be, elviszem magát!

– Az Isten fizesse meg, fiam – mondta már a sofőr mellett ülve.

– S mi a baja, bácsi?

Az öreg a torkában érzett fájdalom miatt inkább meg sem szólalna. A legény iránti hálából azonban alig hallhatóan mondta:

– Baleset.

– S mi történt?

– Á, semmi... elestem – legyintett, és csontos kezével simogatta a fájó nyakát. A keserűség egyre jobban szorította a torkát. A legszívesebben elbőgte volna magát, ha már rég el nem felejtett volna sírni. A szeméből elfogyott a könny, kiszáradt. Minden hiába, gondolta. Dehát miért van az, hogy az embernek nyolcvanon túl még a könnye is elapad?

– Mindjárt helyben leszünk – jegyezte meg a legény vigasztalón, és véletlen pillantása az öreg aszott arcára esett, ahová szemlátomást kiült a fájdalmas bánat. Az öregem még figyelemre méltó volt a hófehér, selymesen puha, kissé hosszabb, illedelmesen mindkét oldalon a fejéhez simuló haja.

Az öreg alig láthatóan bólintott, behunyta a szemét és megpróbálta felidézni magában, mi-

ként sikerült a konyhából kijutnia. Sehogy sem bírta felidézni. Dehát mitévő legyen, miként viselkedjen mindazok után, ami történt? Tette fel magában a kérdéseket, de válaszokat nem talált rájuk. Ahogy felnyitotta a szemét, minden forgott körülötte, és hányingere volt. Kapkodta a levegőt, és úgy érezte, hogy a torkában érzett fájdalom nyomán a homlokát kiveri a hideg veríték. Aztán meg mintha forró vízbe dugnák, melegség áradt szét egész testén. Abban a pillanatban hirtelen mintha minden megdermedt volna körülötte. Megszűnt a motor bűgása, nem hallotta a szél suhogását, tekintete nem érzékelt semmit. Minden halotti csöndbe és sötét éjbe merült. Elájult, de nyomban magához tért. A fiú abban a pillanatban fékezett, mire az öreg teste annyira előre bukott, hogy homloka enyhén az első üvegbe koccant.

– Helyben vagyunk, Jano bácsi – nyitotta ki a fiú az öreg felőli ajtót.

– Segíts, fiam... egyedül nem bírok kiszállni – szólt az öreg kérlelve.

A megrémült fiú nem tehetett mást, ölébe kapta az öreget. Meglepte, milyen könnyű. Könnyű, mint a pehely, gondolta.

– Tegye az ágyra – mondta neki az orvos. – Mi történt tulajdonképpen? – kérdezte a derék legényt, aki tétován állt a rendelő közepén lévő ágy mellett.

– Rosszul lett. Pontosabban mondva, nem tudom, mi történt. Ide tartott magához, amikor az utcán felvettem a kocsiba.

– Okosan tette. Nővérke, vegye gondjaiba a páciens, amíg megírom ezt a vényt, rögtön jövök én is – mondta gyakorlottan az orvos, ami azt jelentette, hogy az öreget a gondjaiba vette.

A nővérke ezalatt az öreg márványszínű arcát simogatta, az ujjaival ügyesen kitapogatta pulzusát, kigombolta inge gallérját, így készítette elő az orvosi vizsgálatra.

– Jano bácsi, Jano bácsi, nyissa ki a szemét! – noszogatta az öreget.

– Hol vagyok? – kérdezte az halk, megtört hangon.

– A rendelőben – mondta a nővér. – A doktor úr mindjárt megvizsgálja.

– Mi történt magával, bácsi? – tapogatta meg az orvos az öreg véraláfutásos nyakát. – Valaki tán meg akarta fojtani?

Az öreg emlékezetében felbukkant a bőszült támadó képe. Nagy szakállal és bajusszal benőtt arc, vérbeborult szeme, s homlokán a gyerekkori seb nyoma...

– Engedj el, fiacskám! – jajdult fel kétségbeesetten az öreg. Valamit még akart mondani, de hirtelen megakadt a hang a torkán. Az ajka alig észrevehetően, de érzékenyen megremegett.

– Nővérke, hívja a rendőrséget és a mentőket!
– rendelkezett az orvos emelt hangon. – A bácsit
azonnal kórházba kell vinni.

*

Az öreg gipszgallérral a nyakán mozdulatlanul
fekszik a kórházi ágyon. Fojtogatja a sírás, a szé-
gyen és a félelem. Igen, tele van aggodalommal,
mert tudja, hogy a balesetével nemcsak a kór-
házban, hanem a rendőrségen is foglalkoznak.
Nagyon-nagyon fél. Nincs bátorsága a szemét
sem kinyitni, színleli, hogy alszik.

– Nem tudom felébreszteni, – hallja a nővér
hangját. – Alszik. Talán jöhetne később, mond-
juk egy óra múlva, vagy...

– Nem, rögtön ki kell hallgatnom, – ellenke-
zik egy férfihang. – Parancsom van rá, a főorvos
úrtól meg engedélyem. Elvégre rablásról és gyil-
kossági kísérletről van szó.

Az öreg agyában minden összekuszálódik.
Úristen, itt a rendőrség. Ki akarja őt hallgatni?
És mit mondhat ő nekik? Semmi mást, mint azt,
hogy baleset volt. De elhiszik-e neki? Hisz min-
den hájjal megkent fickók ezek! Vagy mondja
azt, hogy csak félreértésről van szó? Igen, talán a
leghihetőbb ez lenne számukra. Nem tudja, mi-
tévő legyen, teljesen tanácstalan.

A kegyetlen fájdalomtól a nyakában és kín-
zó szomjúságában mégiscsak kinyitja a szemét.
Látja, hogy az ágyánál egy sovány, magas
fiatal férfi áll, az arcán őszülő sűrű szakáll és
bajusz díszeleg. Ezen az arcon némi sajnálko-
zást lát.

– Kovács főhadnagy vagyok – mutatkozott be
látogatója. – Hogy érzi magát, Jano bácsi?

– Sokkal rosszabbul, mint a kutya, amelyik
kilencet kölykezett – suttozta. – Higgye el, sok-
kal rosszabbul...

– Elhiszem, – nyugtatta meg a nyomozó. –
Bocsásson meg, hogy zavarom itt magát, de
kénytelen vagyok néhány kérdést feltenni.

– Igen, értem...

– Egyedül lakik a házban?

– Egyedül. Mióta meghalt a feleségem.

– A maga házába betörtek.

– Nem törtek – válaszolt ellentmondóan. – Ki
mondta ezt magának?

– Az orvos a nővér. A rendelőben, ahol
voltam...

– Én ilyesmit nem mondtam senkinek. Sem
az orvosnak, sem a nővérnek...

A nyomozó kissé meghökkent, nem értette,
mire céloz az öreg.

– Mennyi pénze volt otthon?

– Ezer forintom van...

– Csak volt – tette hozzá a nyomozó. – Ellop-
ták azt az ezrest... s az egész ház fel van forgatva
fenekestül...

– Ellopták? – meresztette ki a szemét az öreg.
– És feltúrták a házat?

– Pontosan, ahogy mondja – bólintott a nyo-
mozó.

Az öreg ismét behunyta a szemét. Úristen, az
a gyerek az életben már nem javul meg! – gon-
dolta. Ugyan kire üthetett, hisz a családban soha
senki nem volt rabló? Uramisten, mi lesz ebből?

– Ki volt tegnap magánál?

– Senki.

– Jano bácsi, mért nem akar nekünk segíte-
ni? Hisz mi már mindent tudunk, csupán ellen-
őrizni akarjuk. Miért titkolja az igazat?

– Én nem titkolok semmit... csupán nagyon
fáradt vagyok...

– Bácsi, értse meg, komoly dologról van szó.
Kirabolták a házat, magát pedig meg akarták
ölni, ami a legnagyobb büntetés. Mondjon el min-
dent szépen sorjában!

– Már megmondtam, baleset történt.

– Az elkövetőt már elfogtuk – támadott a
nyomozó. – A helyi kocsmában garázdálkodott,
tökrészezen. És tudja, hogy mindent bevallott?
Semmit sem tagadott.

– És mit mondott? – emelte tekintetét az öreg
a gondterhelt nyomozóra.

– Bevallotta, hogy szüksége volt a maga pén-
zére.

– Az ezresre?

– Arra. Nagyobb összeggel nem is számolt.
Kérem, mondjon el nekem mindent, amit erről
az esetről tud! Ne védje azt a fiút, nem érdemli
meg.

– Ne védjem a saját unokámat? – bökte ki
nagy keservesen a torkán a félelmét és felhábo-
rodását.

– Jó. Értem. Tehát az unokája volt. Jegyző-
könyvet kell írnom, és ön majd aláírja.

A nyomozó várta, hogy az öreg közli vele a
titkát, de az csak hallgatott, szilárdan összeszorí-
tott ajkakkal nézett a nyomozó szemébe. Csak
hosszabb, feszült csend után szólalt meg:

– Főhadnagy úr, mit gondol, hány éves va-
gyok?

– Tudom mennyi. Nyolcvanhét éves.

– Hát gondolja meg, főhadnagy úr! Az unokám
csak huszonhat éves. Őneki van szüksége oltalom-
ra, neki van szüksége rá, hogy védjem. Engem már
nem kell védenie senkinek. Ezért mondom, hogy
baleset volt. Ezt írja be abba a jegyzőkönyvbe! Én
csak ezt írom alá, mást semmit!

Az öreg a további kérdésekre, kérésekre, majd
a nyomozó fenyegetőzéseire sem szólt egy muk-
kot sem. Behunyta a szemét és várta, hogy meg-
könnyebbülést hozzanak számára a további áju-
lások...

(Vércse Miklós fordítása)